

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De Constantini victoria, & iis, qui per eum in Romanorum ditionem
venerunt. Cap. IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

lorū memoria audita, Quę porro apud Amasiā, & reliquas ponti ciuitates ab eo patrata sint, omnē crudelitatis modū lōge superāt. In quo loco quādā ecclesiarū dei ē sublimi deiectæ sunt, soloq; adæquatæ: aliæ autē occlusæ, ne quisquā eorū, qui eas frequētare cōsueuerūt, eò cōmeet, nēue debitos deo ibi cultus impertiat. Nō enim putauit pro se illic præces deo offerri, vtpote quę mala cōsciētia in eā opinionem induxisset, sed nos pro pii imperatoris Cōstantini incolumitate, omnia exequi, & deū orationibus pro eo placare persuasum habuit. Vnde omnē furoris sui impetū in nos intorquere statuit. Præfecti igitur qui assentionibus dediti erāt, se gratū impuro tyranno facturos rati, quosdā episcopos more hominū maleficorū (qui enim nihil mali cōmiserāt, absq; causa erant tanquā ficarii ad pœnā abducti & grauiter multati) acerbis suppliciis affecerūt: alii iā corpore in multas particulas dissecto, nouū mortis genus & vitæ exitū sustinuerūt: & post crudele illud horrendumq; spectaculū, quò à piscibus deuoraretur, in altos maris gurgites erant præcipitati. His accesserunt piorū virorū fugæ: quinetiā ex dei seruis alij in agros, nōnulli in solitudines, quidā in syluas se abdiderunt, non pauci ad montes se contulerunt.

De Cōstantini victoria, & iis, qui per eum in Romanorum dittonem venerunt. CAP. IX.

Vbi igitur sceleratus tyrannus ista ad hunc modum succedere animaduertit, de reliquo cōtra omnes Christianos persecutionē cōmouere in animum induxit. In qua re certe voti cōpos fuisset, & nihil ei fuisset impedimēto, quo minus in instituto opere processisset, si deus seruorū suorū ppugnator nō celerrime, vti quod futurū erat præuerteret, famulum suū Cōstantinū, tanquam splendidum quoddam lucis iubar, in obscuris tenebris & caliginosa nocte de improviso apparens, tum liberatorem omnibus excitasset, tum in brachio excelso in ea loca in quibus tyrannus versabatur, quasi manu duxisset. Cui quidē trophæa victoriæ cōtra impios, quasi fructum ipsius pietati debitum cælitus largitus est. At sacrilegum illum & nefandum tyrannum Licinium, vnā cum cōsiliariis omnibus & amicis sub Cōstantini pedib; prostrauit. Nā vbi ei? insania ad extremā ruit demētiā,

EVSEBII HISTORIAE

imperator deo charus non amplius ferendum putauit,
 sed modesta animi ratione rem reputans, & seuerá æqui-
 tatis regulam cum humanitate & clementia temperans,
 propenso studio eos qui tyrannidis iugo misere oppri-
 mebantur, mature iuandos censuit. Atque infinitum ho-
 minum genus, paucis nefariis hominibus tanquã quibus-
 dam corruptelis è medio sublatis, incolume seruare ag-
 greditur. Nam cum ipse sola humanitate temporibus an-
 teregressis vsus fuisset, & Licinium qui nulla cõmiseratio-
 ne dignus, erat commiseratus, ei utpote à prauitate neuti-
 quam decedenti, sed potius rabiem suam contra gentes
 sibi subiectas augenti, nihil omnino profuit. Atque illis,
 qui ab immani illa bellua diuexabantur, nulla fuit salutis
 spes relicta. Quapropter iste bonorum adiutor & patro-
 nus, nequitia odium cum amore virtutis permiscens, si-
 mul cum filio Crispo imperatore humanissimo, salutari
 dextra omnibus, qui propè perierant, porrecta & ostenta,
 contra tyrannum proficiscitur. Pater simul ac filius
 deum patrem rerum vniuersarum rectorem, & dei filium
 omnium seruatoré, ducé auxiliatorémq; adepti vndique,
 acie contra impios circumiecta & disposita, perfacilem
 reportant victoriam: hostesq; vniuersos in dimicatione
 illa dei ope, ex animi sententia profligant. Quocirca de
 repete, & pene dicto citius, qui heri & nudiustertius mor-
 tem & terrorem spirabant, non amplius superferunt, imo
 ne minimam quidém nominis sui memoriã post se relique-
 runt: tituli auté eorũ & honoris insignia debita ignomig-
 labe aspersi. Ac quæ Licinius impiis iam dudũ tyrannis
 obrigisse oculis aspexisset, eadé pari ratione cũ illis per-
 pessus est: idq; merito. Nam neq; disciplinam admittere
 voluit, neq; proximorum flagellis admonitus, sapere ali-
 quando didicit. Per similem igitur cum illis impietatis
 viam persecutus, ad per simile etiam cum eisdé calamita-
 tis præcipitiũ non sine causã ruit. Atq; iste hoc modo tá-
 dem perculsus & profligatus decubuit. Constantinus au-
 tem victor, omni genere pietatis ornatus, vnã cum filio
 Crispo imperatori e deo charissimo, & patris rebus in om-
 nibus simili, oriẽtẽ in suã redegit potestaté, atq; Romano-
 rum imperiũ, sicut iã olim fuerat, in vnũ redegit, & regnũ
vniuerium

vniuersum à sole oriente vndiq; ad extremas occidentis
 oras, & ad alteras vtrasq; mundi plagas, Boreá parit, &
 meridiem cum tranquilla pace obtinuit. Proinde metus
 tyrannidis, qua antè premebatur, tum ex hominú vita
 prorsus sublatus fuit, tunc frequentes conuentus acti, tunc
 festi dies celebrati: tunc omnia læticia redundarunt: tunc
 qui ante demissa & contracta fronte erant, hilari vultu, &
 læto oculorú obtutu aspexerunt: tunc choreis, tunc hym-
 nis tam per singulas ciuitates, quam per agros, primú om-
 nium regé esse, huncq; reuera esse prædicarunt: deinde
 piú imperatorem ac liberos deo in primis charos laudi-
 bus extulerunt. Tunc veterum nulla recordatio malorú,
 tunc omnis impietatis obliuio, tunc suavis præsentium
 bonorú vsus & oblectatio: tunc iucunda expectatio futu-
 rorum: tunc deniq; non decreta solum imperatoris vi-
 ctoris illustrissimi, plena humanitatis, plena clementiæ,
 verumetiam leges, eximia magnificentiæ illius & veræ
 pietatis indicia complectentes, in locis quibusq; diuul-
 gatæ. Sic ergo pestifera totius tyrannidis labe purgata
 deletaq;, Constantinus solum & liberi, imperij iure ad ip-
 sos pertinentis gubernacula, auctoritate & præsidio fir-
 ma, inuidiæ ac metus expertia deinceps possederunt.

Qui quidem simul atque principio regni infestis Dei ho-
 stes è mundo sustulerant, Deum bonorum quibus frue-
 bantur authorem vere agnoscentes, singulare virtutis &
 pietatis studium, verum diuini numinis cultum & gr-
 tiarum actionem, quas ei pro beneficiis debe-

bant, per sanctiones & edicta pro

Christianis edita, palam

ac perspicue com-
monstrarunt.

Finis decimi libri.

Sit Deo honor & gloria.

